

ieder(in)

kbo-pcob

ANBO

loc
Waardevolle
zorg

PerSaldo

MantelzorgNL
Helpt jou helpen

ANBO

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp

Reactie brief van de minister over resultaatgericht indiceren

Datum	Referentie	Inlichtingen bij	Bijlagen
16-04-2019	19-0465/TR	Thomas Ronnes t.ronnes@iederin.nl	

Geachte Tweede Kamerleden,

Minister De Jonge heeft u per brief zijn reactie gestuurd op de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) over resultaatgericht indiceren in de Wmo. Vanuit het perspectief van mensen met een zorgvraag hebben de ondertekenaars van deze brief grote bezwaren tegen resultaatgericht indiceren in de Wmo. Dat nu wordt voorgesteld de wet te wijzigen zodat resultaatgericht indiceren mogelijk wordt gemaakt vinden wij zeer onverstandig. Het gaat ten koste van de rechtspositie en zorg van mensen die van zorg en ondersteuning afhankelijk zijn. De bureaucratie om hulp te regelen zal toenemen.

Hoogste bestuursrechter: resultaatgericht indiceren geeft onvoldoende duidelijkheid

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) regelt de zorg en ondersteuning voor mensen die hiervoor op de gemeente zijn aangewezen. Dit moet ervoor zorgen dat mensen hun leven zo zelfstandig mogelijk kunnen inrichten en langer thuis kunnen blijven wonen. Dat is niet alleen wat mensen zelf graag willen, maar ook wat de overheid van hen vraagt. Het is van zeer groot belang dat deze mensen weten op welke zorg en ondersteuning zij kunnen rekenen. Volgens de Wmo hebben mensen die zorg en ondersteuning krijgen, recht op een heldere indicatie in uren. Sommige gemeenten laten dit na en werken met resultaatafspraken. Voor huishoudelijke hulp gebruiken deze gemeente bijvoorbeeld de omschrijving: 'activiteiten voor een schoon en leefbaar huis'. Mensen moeten dan zelf onderhandelen met een zorgaanbieder over hoeveel (uren) hulp ze nodig hebben. De hoogste bestuursrechter, de CRvB, is glashelder en keurt deze werkwijze af: 'Door deze wijze van verstrekken van een maatwerkvoorziening weet verzoeker tot op heden niet op hoeveel uur ondersteuning hij kan rekenen.'

Minister lijkt de kant van de gemeenten te kiezen

Toch zijn er gemeenten die de uitspraken van de Centrale Raad naast zich neerleggen en de reactie van de minister hebben afgewacht of ze wel of niet resultaatgericht mogen indiceren. Met zijn brief overruled de minister de hoogste bestuursrechter en roept hij gemeenten op resultaatgericht indiceren zoveel mogelijk in lijn met de door hem voorgenomen wetswijziging vorm te geven. De minister lijkt hiermee de kant van de gemeenten te kiezen. Het is alsof er heel veel mensen bij het stoplicht door rood rijden en de wetgever dan zegt dat we rood dezelfde betekenis gaan geven als oranje, in plaats van de overtreders van de regels op hun gedrag aan te spreken.

Bezoekadres
Churchillaan 11
3527 GV Utrecht

Postadres
Postbus 169
3500 AD Utrecht

T 030-720 00 00
E post@iederin.nl
I www.iederin.nl

KvK 30250451
Bank NL28 ABNA 0973 89 41 21

Geen oplossing voor de rechtspositie van mensen die hulp nodig hebben

De rechtspositie van cliënten wordt door de huidige wet en de uitspraken van de CRvB geborgd. Wanneer de gemeenten zich aan de wet en uitspraken van de rechter zouden houden, zou er wat betreft de rechtspositie van deze mensen geen probleem zijn. In dat geval wordt op basis van een openbare objectieve norm of na zorgvuldig onderzoek in samenspraak in het keukentafelgesprek duidelijk op hoeveel zorg en ondersteuning zij kunnen rekenen. Wanneer zij ontevreden zijn over de zorg en/of ondersteuning die zij (gaan) ontvangen, kunnen zij in bezwaar gaan tegen iets objectiefs als het aantal (voorgestelde) uren. Mensen zitten overigens helemaal niet te wachten op bezwaarprocedures. Niemand procedeert voor de lol.

Bij het resultaatgericht indiceren worden mensen met een beperking of chronische ziekte, ouderen en mantelzorgers echter geconfronteerd met vage en algemeen geformuleerde beslissingen van de gemeente, waarbij wat die beslissing inhoudt niet objectief en duidelijk is. Het is lastiger aan te tonen dat je huis 'minder schoon is', dan om aan te tonen dat je onterecht minder uren toebedeeld krijgt. We zien resultaatgericht indiceren ook bij andere vormen van zorg en ondersteuning opkomen, zoals begeleiding en dagbesteding. Bij deze functies is het nog veel moeilijker om het resultaat te omschrijven en navolgbaar te maken. Dus juist bij resultaatgericht indiceren komt de rechtspositie van cliënten onder druk te staan.

Ziet een 'schoon huis' er in Schagen anders uit dan in Culemborg?

Om de positie van de cliënt te versterken voert de minister aan dat de zorg en ondersteuning gebaseerd moet zijn op een lokaal normenkader, dat tot stand komt in samenspraak met cliëntenraden en aanbieders. Wij betwijfelen echter of het zinnig is om in de gemeente Schagen een andere definitie te geven aan 'schoon huis' dan in de gemeente Culemborg. Waarom zou 'schoon huis' in de ene gemeente wat anders betekenen dan in de andere gemeente? Wij zien hier de logica niet van.

Geen oplossing voor gewenste flexibiliteit

In zijn brief geeft de minister aan dat resultaatgericht indiceren flexibiliteit creëert en ruimte geeft aan de professional. 'Een schoon huis kan de ene week ramen lappen betekenen en een andere week de keukenkastjes schoonmaken', schrijft de minister in de brief. Maar waarom zouden aanbieder/professional en cliënt/vertegenwoordiger hier binnen het huidige kader niet met elkaar over in gesprek kunnen? Wij zijn ervan overtuigd dat ook binnen het huidige kader van de Wmo al (meer) flexibiliteit mogelijk is. Ook bij een indicatiestelling in uren kan over de gewenste invulling gesproken worden. Wanneer dat gesprek nu niet tot stand komt, waarom zou dit dan wel het geval zijn wanneer er een resultaatafspraken wordt gemaakt? Voor ons draait de Wmo om maatwerk en flexibiliteit in samenspraak met de mensen die de zorg en/of ondersteuning nodig hebben.

Ondersteuningsplan op basis van gesprek tussen cliënt en gemeenten

Net als de minister zijn wij er voorstander van het breder toepassen van een leef/ondersteuningsplan in de Wmo. Voorwaarde is wel dat dit tot stand komt op basis van een goed gesprek tussen cliënt en gemeente, waarbij in samenspraak gekeken wordt wat de cliënt nodig heeft. Het keukentafelgesprek mag niet van een vraag verhelderend en onderzoekend gesprek veranderen in een formele onderhandeling. Dat dreigt met de voorgenomen wetwijziging wel te gebeuren. Mensen zijn voor hun zorg afhankelijk van de gemeente en aanbieder. Zij kunnen niet kiezen voor een andere gemeente of aanbieder.

Daarnaast constateren we dat de grote verwachtingen over de keukentafelgesprekken, nu al niet worden waargemaakt. Deze gesprekken verlopen in de praktijk nog lang niet altijd goed. De toegang tot de zorg – Wmo, maar ook breder – is niet goed geregeld. Het is een misvatting te suggereren dat resultaatgericht indiceren middels vastlegging in het ondersteuningsplan deze praktijk zo maar zal verbeteren. Belangrijke elementen voor de verbetering van de positie van de zorgvrager, zoals vindbare en onafhankelijke cliëntenondersteuning, een objectieve second opinion, mediation en onafhankelijk toezicht zijn nu al niet geregeld.

Hulpvragers met een Pgb

Hulpvragers die met een pgb zorg en ondersteuning inkopen komen door resultaatgericht indiceren mogelijk in de problemen. Zo past de werkwijze bijvoorbeeld niet in het huidige betalingssysteem en de zorgovereenkomsten (SVB) waarin uurtarieven vastgesteld moeten staan. Bovendien zijn pgb tarieven afgeleid van tarieven voor zorg in natura. Deze tarieven zijn bij resultaatgericht indiceren niet transparant en een gemiddelde van verschillende productieafspraken tussen gemeenten en aanbieders. Op de schaal van het pgb is het praktisch onmogelijk daar een toereikend uurtarief op basis van wml voor te bieden.

Geldkwestie

Hoewel het bij het bespreken van de Wmo en de wijze van indiceren, in de eerste plaats zou moeten gaan over de mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, gaat het helaas heel vaak over geld. We zien in de praktijk dat vrijwel in alle gevallen financiering de motivatie vormt voor het hanteren van resultaatgericht indiceren. Deze werkwijze gaat vrijwel altijd gepaard met bezuinigingen vanuit de gemeente. Het geeft een enorme prikkel aan gemeenten en aanbieders om te sturen op minder zorg en ondersteuning, omdat dit de kosten voor hen verlaagt. Er zijn ons geen voorbeelden bekend waarbij de flexibiliteit, die door resultaatgericht indiceren wordt geboden, leidt tot meer uren zorg en ondersteuning. Het wordt eigenlijk altijd minder. Hier wordt dus bezuinigd ten koste van de kwaliteit van leven en de participatie van mensen. Mensen voor wie de zorg en ondersteuning essentieel is om zoveel mogelijk regie te hebben op hun eigen leven en om langer thuis te kunnen blijven wonen.

Tot slot

Met de ratificatie van het VN-verdrag Handicap verplicht Nederland zich de rechten van mensen met een beperking of chronische ziekte te garanderen en vervullen. De Wmo 2015 schiet daar nu al regelmatig in tekort. Resultaatgericht indiceren gaat dat niet verhelpen. Resultaatgericht indiceren is voor ons niet de oplossing voor deze pijnpunten.

Wij werken graag samen met VWS, de politiek en andere partijen samen aan goede en passende zorg en ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben. Daarover gaan we graag met u in gesprek. Wij verzoeken u onze punten mee te nemen in uw beoordeling van de reactie van de minister. Als u nog vragen heeft naar aanleiding van deze inbreng dan zijn wij graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer,
directeur Ieder(in)

Liane den Haan,
directeur-bestuurder ANBO

Manon Vanderkaa,
directeur KBO-PCOB

Marthijn Lateveer,
coördinator LOC

Aline Molenaar,
directeur Per Saldo

Liesbeth Hoogendijk,
directeur MantelzorgNL